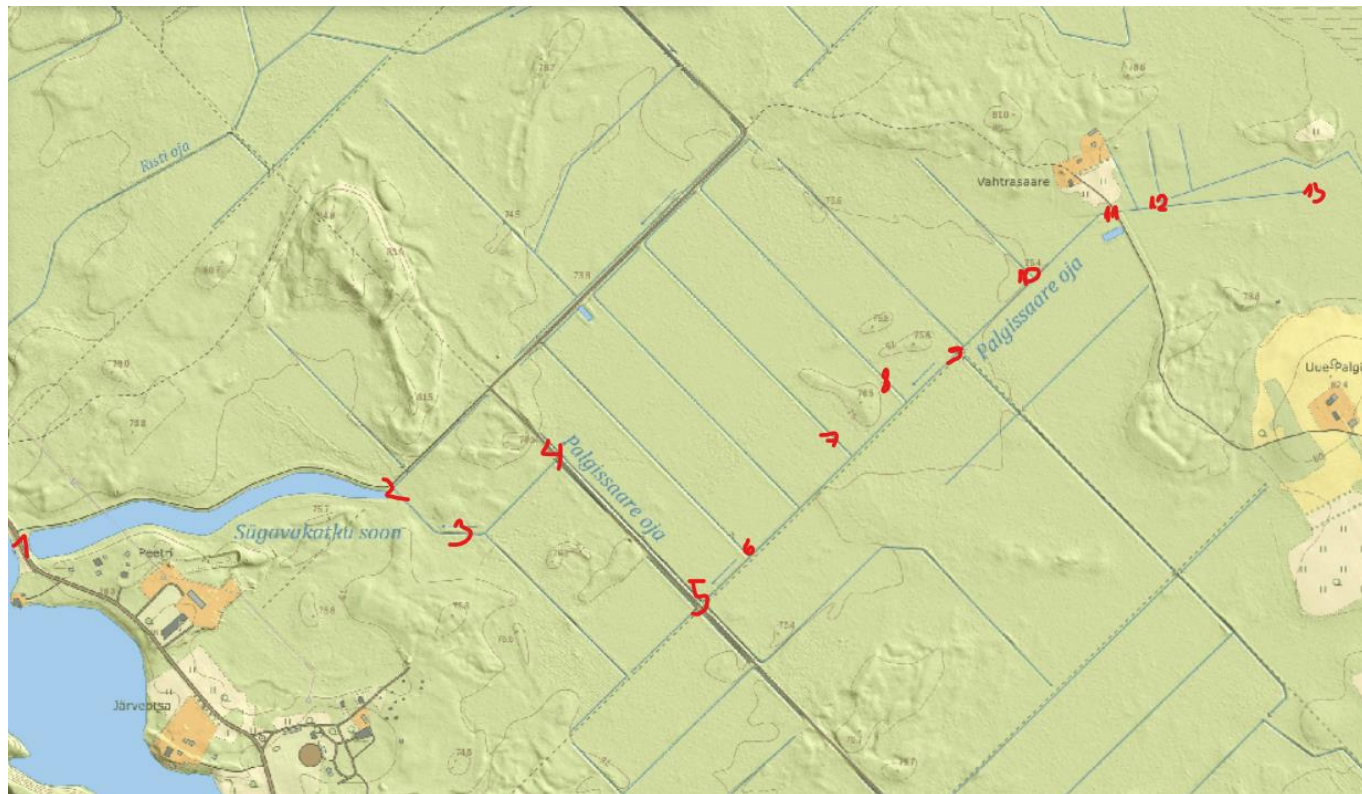

Palgissaare oja (VEE1089700) vaatlus

Vaatluse aeg 05.05.24. Vaatleja Marko Vainu

1. Sägavakatu soon Palgissaare ojal. On veehoidlaga ühendatud ilmselt uputatud toru kaudu, sest kummaltpi kaldalt toru ega muud konstruktsiooni ei paista ning mõlema veetase on täpselt sama.

2. Sügavkatku soone tagumine ots. Palgissaare oja läheb üsna järsku järveks üle, kuigi ka järvest ülesvoolu on selles seisev vesi. Kirdest tulevas kraavis voolas vesi soone poole.

3. Siin on juba paisutuse mõju, sest kraav on lai ja sügav ning vool aeglane.

4. Truubi kohal on vooluveekogu täiesti kraavilik.

5. Lai kraav, vesi sees ja voolab aeglaselt.

6. Kirdest tuleb sama lai kraav. Kummaski oli vool üsna aeglane.

7. Pigem kuiv kraav. Turbasammal on põhjas ja veidi vett sillerdas selle vahel.

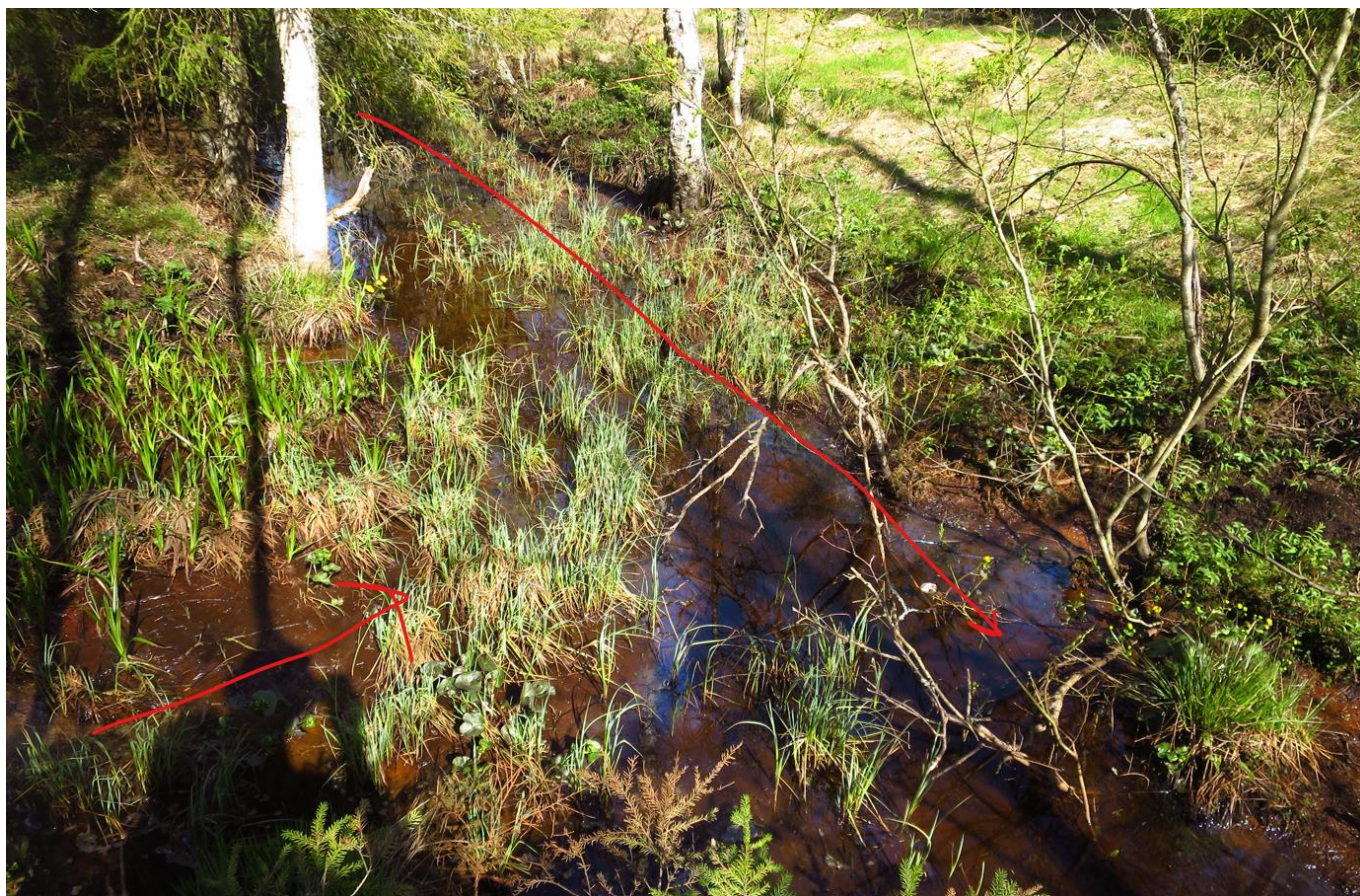
8. Samasugune, pigem kuiv kraav, nagu punktis 7.

9. Kaks truupi, nagu ETAKis kaardistatud. Kagust tuli rohkem vett. Loodepoolsest kraavist nirises ka veidi. Kirdest tuli vähem kui kagust, aga oluliselt rohkem kui loodest.

10. Kraavirist, kuhu oja lähe praegu märgitud on. Loodest tuleb küll kraav, aga selles on rohkem ookrimuda kui voolavat vett. Voolav vesi tuleb ikkagi kirdest.

11. Truup, millest nirises vesi läbi.

12. Kirdest nirises vesi. Veidi rohkem võiski tulla pigem kirdest. Idast tulev vooluveekogu polnud enam sügavas kraavisüvendis, vaid madalate kallastega ookrimudane soon. Muda oli rohkem kui vett. Soon ise asub soisel hõredal endisel puiskarjamaal.

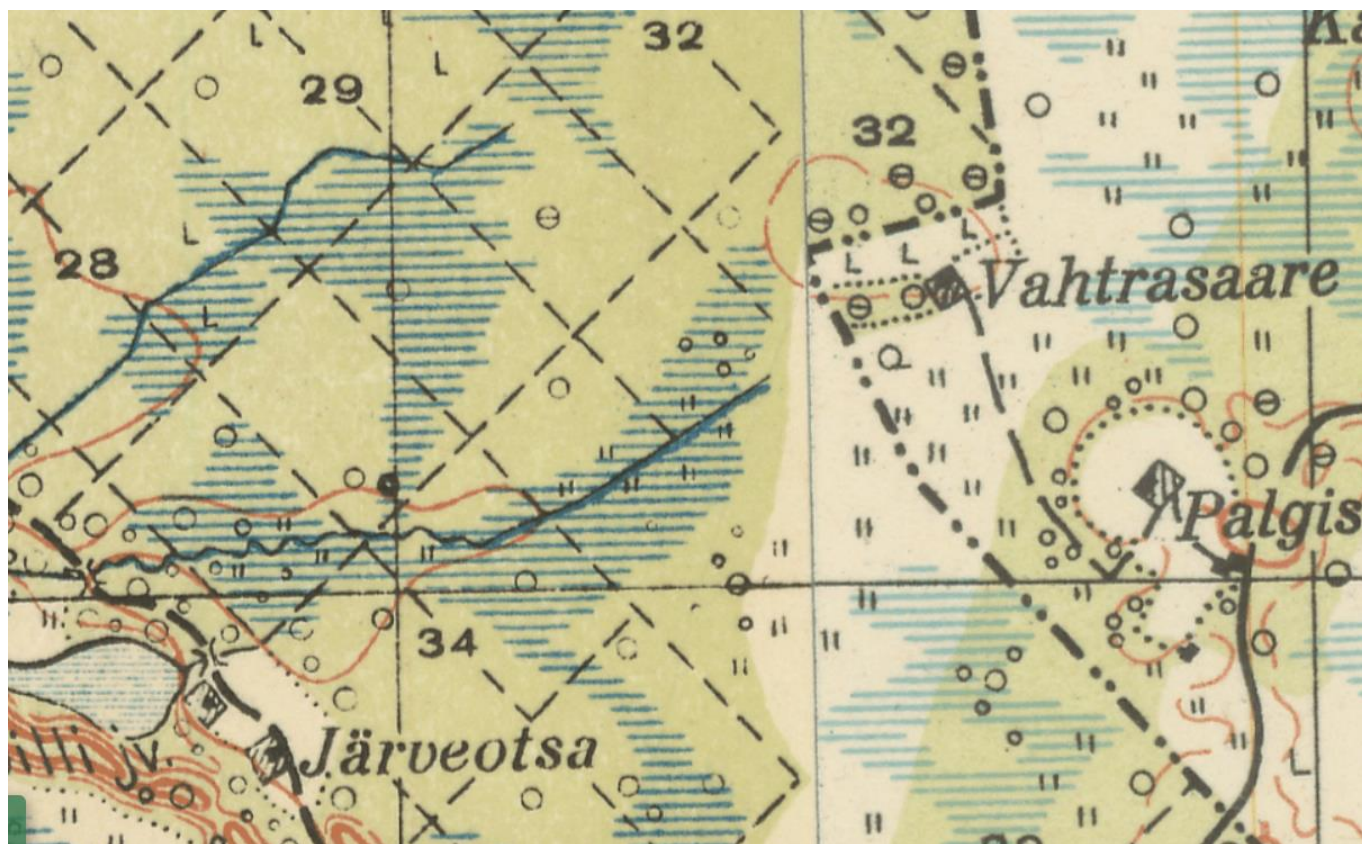

13. Soone algus. Madalaid niiskeid kraave on ida pool ka, aga sidus vooluveekogu algab siit, kus algab ka ETAKi sinine joon. Üldmulje põhjal võis siit soiselt puiskarjamaalt kunagi looduslik oja lähte saada küll.

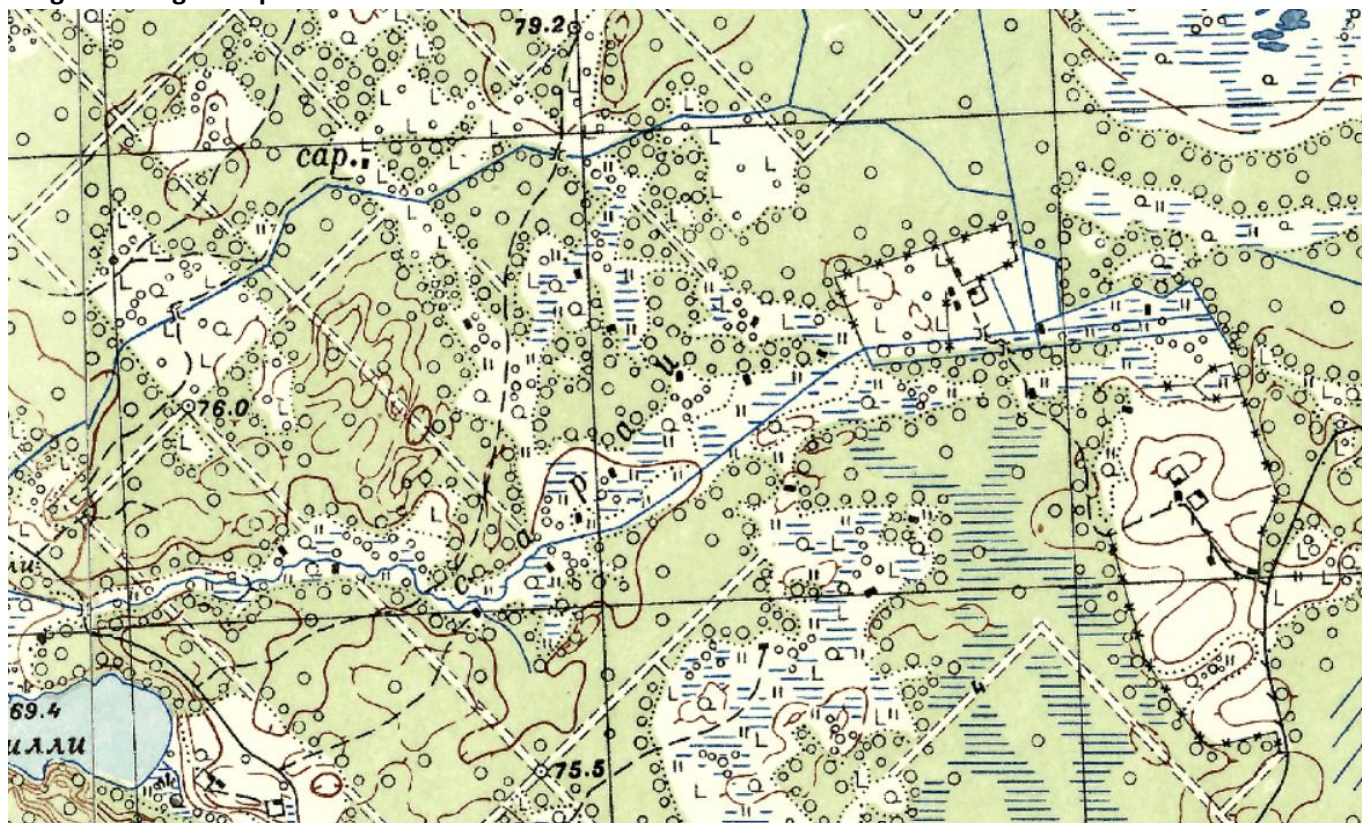

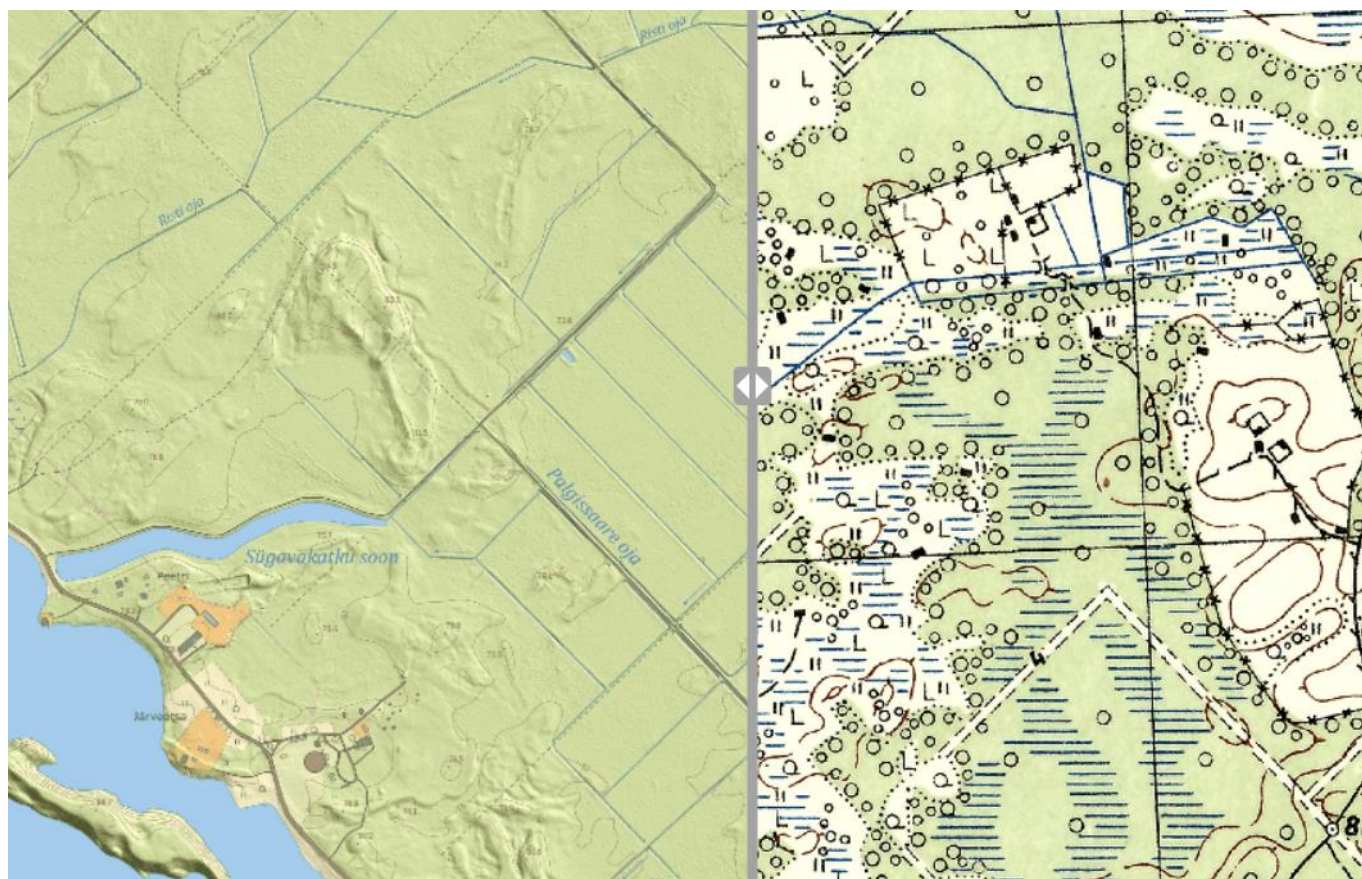
Olukord kaartidel: Oja on kujutatud EV 1:50 000 kaardil ning seal saab see lähte Vahtrassaare talust edela pool:

Kõige paremini on oja peal 1948. aasta 1:25 000 NL topokaardil. Sellel on kujutatud enamjaolt looklevas sängis voolavat alam- ja keskjooksu ning ülemjooksu pool läbi soise ala kulgevat, ilmselt teatud määral sirgendatud sängi. Selle algus on punktis 13.

Võrreldes seda olukorda tänapäevaga selgub, et kuni punktini 11 on oja samas asukohas, kus 1948. aasta kaardil. Sealt kuni punktini 4 on see suunatud mööda tehissängi aga täiesti teise asukohta. Punktist 4 punktini 2 on oja enam-vähem samas asukohas, kus algupäraselt, kuid säng on sirgendatud. Oja alamjooks on Sügavkatku soone ja Paunküla veehoidla all.

Järeldused: Kuigi Palgissaare oja puhul on tegemist loodusliku algupäraga vooluveekoguga, ei ole põhjendatud seda tänapäeval enam ojana käsitleda. Oja looduslikku sängi pole säilinud, see voolab suures osas kohas, kus see looduslikult pole voolanud ning alamjooks on ülejutatud. Seega tuleks selle tüüp muuta „kraaviks“. Ruumikuju tuleks aga pikendada punktini 13, kus on selle kraavitatud oja looduses tajutav lähe, mis võib-olla kunagi olnud ka looduslik lähe.